

In memoriam Urbán Lajos...

Köszöntsük szerény sorainkkal Urbán Lajos Tanár Urat! Személyének említése nélkül nem lehet teljes az évforduló ünneplése. Markáns egyénisége rányomta a bélyegét a keze alatt nevelkedett fiatalokra, s rajtuk keresztül és általuk a mára.

Megtisztelő feladat megemlékezni Róla olyan egykori tanítványként, aki a szerencsés véletlen egybeesésének köszönhetően az iskola 75 éves jubileumával egy időben ünnepelheti érettségije negyedszázados évfordulóját.

Megtanította osztályfőnökként fiait mindarra, amit a tokaji hegy lábától elindulva mint nyolcgyermekes család tagja, egyszerű, becsületes emberként egész életével maga példázott. Kezdetről fogva a munka, a tudás és az ember szeretetét birtokolta, s ezeknek önzetlen, szerény szolgálatába állította egész életét.

Keresetlen egyszerűsége, puritán életvitele, szerény öltözképe — mely gyakran ellenérzést vagy mosolyt váltott ki diákjai körében — a tolcsvai gyermekkor nehéz szegénységéhez mutatja őt hűségesnek. A hivatalos hatalom előtt soha térdet nem hajtó önértzet volt legszembevetőbb vonása, az önmagáért is makacsul teljesített kötelesség hordozója, a dac: „No, nézzétek, én az élet legmélyéről jöttem, és mégsem versenyezhetek velem!...” Munkában és teljesítményben szinte nem ismert határt, mert ahol „kell” — ott nincs lehetetlen.

Népi őseinek mértéktartásával, tárgyilagos lételeméletével, belső igényességével élt közöttünk. Ám a földi dolgok viszonylagos voltáról is mély élménye lehetett: gúnyos, iróniába hajló, fanyar bölcsességbe játszó kritikai szelleme — családról, nőkről, doktorokról, politikáról, művészetről, hivatalos nézetekről, divatról és mulandóságról elszórt megjegyzései: fölényes, szuverén, magabiztos, a mi kis világunkat egy magasabb nézőpontról szemlélő keleti embernek láttatják őt. Ezért a világezt élt, a tisztább, dolgozabb, értelmesebb holnapért — de kívülről, fölötté tartotta magát talán mindvégig.

Tudománya: a szolgálat volt; ha mizantrópnak, keserűnek, emberkerülőnek mutatta is magát; magányából, a keserűség mögül: a tettek, a valóságos feladatokhoz való hűség, az érzelmektől nem kendőzött és nem mentesített kötelességtudat oly ércfedezetét hozta elő, amely a legnagyobb alkotóknak sajátja. Különbsége — éppen ezzel a cselekvő szenvedéllyel párosulva — láttatja őt művésznek, magát szüntelenül újratereztő embernek.

Immár tizenhat éve alussza álmát a Farkasrét hársai alatt a Tanár Úr. Úgy ment el 61 éves korában, ahogy élt, s ahogy szeretett hivatását szolgált. Észrevétlen szerénységben.

Ha igaz az, hogy nem hal meg, mert alkotásaiban tovább él mindaz, aki embertársai nemesítésére törekedett, akkor Urbán Lajos Tanár Úr tovább él bennünk, jellemformáló szavai és tettei által, amelyekkel bennünket (is) az élet útján elindítani igyekezett.

Emlékét e néhány szerény sorral a most 25 éves érettségi évfordulójukról megemlékezően idézik meg

egykori diákjai, a IV. f osztályból (1962)